

Briuselis, 2026 m. gegužės 22 d.
(OR. en)

9543/26

TELECOM 251
CYBER 240
JAI 647
COPEN 196
DATAPROTECT 170
EJUSTICE 25
COSI 85
IXIM 118
ENFOPOL 186
RELEX 699
MI 520
COMPET 607
CODEC 983

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPRez
gavimo data:	2026 m. gegužės 20 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2026) 234 final
Dalykas:	KOMISIJOJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI ATASKAITA, PRIIMTA PAGAL REGLAMENTO (ES) 2024/1689 112 STRAIPSNIO 1 DALĮ DĖL POREIKIO PERŽIŪRĖTI DRAUDŽIAMOS DI PRAKTIKOS SĄRAŠĄ IR III PRIEDE NURODYTAS DIDELĖS RIZIKOS DI SISTEMAS

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2026) 234 final.

Priedama: COM(2026) 234 final

Briuselis, 2026 05 20
COM(2026) 234 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**ATASKAITA, PRIIMTA PAGAL REGLAMENTO (ES) 2024/1689 112 STRAIPSNIO 1
DALĮ DĖL POREIKIO PERŽIŪRĖTI DRAUDŽIAMOS DI PRAKTIKOS SĄRAŠĄ IR
III PRIEDE NURODYTAS DIDELĖS RIZIKOS DI SISTEMAS**

EUROPOS KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

ATASKAITA, PRIIMTA PAGAL REGLAMENTO (ES) 2024/1689 112 STRAIPSNIO 1 DALĮ DĖL POREIKIO PERŽIŪRĖTI DRAUDŽIAMOS DI PRAKTIKOS SĄRAŠĄ IR III PRIEDE NURODYTAS DIDELĖS RIZIKOS DI SISTEMAS

1. Aplinkybės ir bendroji informacija

- (1) 2024 m. rugpjūčio 1 d. įsigaliojo 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1689, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės ir iš dalies keičiami tam tikri reglamentai (toliau – DI aktas¹). Šiuo reglamentu nustatoma išsami dirbtinio intelekto (toliau – DI) reguliavimo Sąjungoje teisinė sistema, kuria siekiama skatinti inovacijas ir dirbtinio intelekto naudojimą, kartu užtikrinant aukštą sveikatos, saugos ir pagrindinių teisių apsaugos lygį Europos Sąjungoje (ES), taip pat demokratiją ir teisės viršenybę.
- (2) DI akte, vadovaujantis rizika grindžiamu požiūriu, DI sistemos klasifikuojamos pagal keturias skirtingas rizikos kategorijas: i) nepriimtinos rizikos, ii) didelės rizikos, iii) su skaidrumu susijusios rizikos ir iv) minimalios arba jokios rizikos. Kalbant apie nepriimtinos rizikos kategoriją, DI akte nurodoma konkreti Europos Sąjungoje draudžiama DI praktika (DI akto 5 straipsnis). Prie didelės rizikos sistemų DI sistemos priskiriamos pagal DI akto 6 straipsnį, taip pat pagal I priedą (Sąjungos derinamųjų teisės aktų sąrašas) ir III priedą. III priedas apima aštuonias sritis ir jame išvardyti konkretūs kiekvienos srities naudojimo atvejai, kuriuos Europos Parlamentas ir Taryba įvertino kaip keliančius didelę riziką dėl žalos žmonių sveikatai ir saugai arba pagrindinėms teisėms.
- (3) DI aktas yra sukurtas kaip lanksti ir perspektyvi teisinė priemonė, kuri leidžia tam tikras taisykles pritaikyti prie sparčios technologinės plėtros bei prie galimų DI sistemų naudojimo pokyčių ir kylančios rizikos. Šiuo tikslu DI akte numatyta nuolatinė stebėseną ir peržiūra, užtikrinant, kad taisyklės išliktų aktualios ir veiksmingos. Tai taikoma net prieš pradėdant taikyti konkrečias nuostatas, pavyzdžiui, taisykles dėl didelės rizikos DI sistemų.
- (4) DI akto 112 straipsnyje numatyta speciali stebėsenos priemonė DI aktui vertinti ir peržiūrėti. Pagal DI akto 112 straipsnio 1 dalį, Komisija yra įgaliota kartą per metus po DI akto įsigaliojimo ir iki 97 straipsnyje nustatyto įgaliojimų delegavimo laikotarpio pabaigos įvertinti poreikį iš dalies pakeisti III priede pateiktą didelės rizikos DI sistemų sąrašą ir 5 DI akto straipsnyje nustatytą draudžiamos DI praktikos sąrašą. To vertinimo rezultatus Komisija privalo pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai.
- (5) Tai yra pirmoji pagal šią nuostatą priimta ataskaita. Ja siekiama įvertinti, ar reikia iš dalies pakeisti DI akto III priede pateiktą naudojimo atvejų sąrašą ir 5 straipsnyje nustatytą draudžiamos DI praktikos sąrašą siekiant užtikrinti, kad DI aktas išliktų aktualus ir veiksmingas sparčiai kintančių DI technologijų atžvilgiu. III priede nurodytų sričių sąrašo peržiūra nepatenka į šios ataskaitos aprėptį, nes pagal DI akto 112 straipsnio 2 dalį šią peržiūrą Komisija turi atlikti tik iki 2028 m. rugpjūčio 2 d.

¹ 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1689, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės (Dirbtinio intelekto aktas) (OL L, 2024/1689, 2024 7 12).

- (6) Šios ataskaitos pradžioje pristatoma jai rengti naudota metodika. Tada taikant tą metodiką įvertinama, ar gali reikėti peržiūrėti DI akto III priede pateiktą didelės rizikos naudojimo atvejų sąrašą ir 5 straipsnyje nurodytą draudžiamos DI praktikos sąrašą.
- (7) Šioje ataskaitoje pateiktas vertinimas yra ribotas, nes praėjo mažai laiko nuo DI akto įsigaliojimo ir iki šios ataskaitos priėmimo jis buvo taikomas ribotai. DI akto II skyrius (Draudžiama su DI susijusi praktika) pradėtas taikyti 2025 m. vasario 2 d. Tačiau šio skyriaus vykdymo užtikrinimo taisyklės bus taikomos tik nuo 2026 m. rugpjūčio 2 d. ir vis dar nėra paskirtos nacionalinės kompetentingos institucijos. Pareigos dėl didelės rizikos DI sistemų, išvardytų DI akto III priede, įsigalioja nuo 2026 m. rugpjūčio 2 d., ir yra svarstoma galimybė šį terminą atidėti². Be to, nors 2025 m. vasario mėn. buvo paskelbtos Komisijos gairės dėl draudžiamos DI praktikos³, vis dar rengiamos gairės dėl didelės rizikos DI sistemų klasifikavimo. Taigi, su tam tikrais DI naudojimo atvejais susijusių tam tikrų sąvokų paaiškinimas ir šių atvejų klasifikavimas vis dar turi būti pateiktas tose gairėse ir toliau plėtojamas praktiškai taikant DI akto III priedą ir susijusias nuostatas.

2. Peržiūrai pagal DI akto 112 straipsnio 1 dalį priimta metodika

- (8) Kaip nurodyta DI akto 112 straipsnio 11 dalyje, kad būtų galima vadovautis gairėmis atliekant šio straipsnio 112 straipsnio 1 dalyje nurodytus vertinimus ir peržiūras, DI tarnyba turėtų parengti objektyvią ir dalyvaujamąją rizikos lygių vertinimo metodiką, grindžiamą atitinkamuose straipsniuose išdėstytais kriterijais ir naujų sistemų įtraukimu į III priede nustatytą sąrašą, įskaitant esamų sričių antraščių išplėtimą arba naujų sričių antraščių įtraukimą į tą priedą, ir 5 straipsnyje nustatytą draudžiamos praktikos sąrašą.
- (9) Šiame ataskaitos skirsnyje pateikiamas DI tarnybos parengta metodika, kurios tikslas užtikrinti, kad rengiant šią ataskaitą būtų laikomasi šios pareigos. Pirma, apžvelgiami teisiniai kriterijai, kuriais remiantis peržiūrimas DI akto 5 straipsnyje nustatytas draudžiamos DI praktikos sąrašas ir III priede pateiktas didelės rizikos DI sistemų sąrašas (2.1 skirsnis toliau). Šiais teisiniais kriterijais remiamasi toliau vertinant, ar reikia atlikti galimą peržiūrą, visų pirma dėl konkrečių DI sistemų, kurios gali būti priskiriamos šioms dviem kategorijoms. Antra, ataskaitoje aprašomi dalyvaujantieji metodai, taikomi renkant ir analizuojant įrodymus, taip pat metodas, kurio laikomasi per visą vertinimo procesą (2.2 skirsnis toliau).

² Skaitmeniniame bendrajame pasiūlyme dėl DI reglamento Komisija pasiūlė suderinti didelės rizikos DI taisyklių tvarkaraštį su standartų ir kitų pagalbinių priemonių parengimu. Kai Komisija patvirtins, kad jų yra parengta pakankamai, III priede nurodytų didelės rizikos DI sistemų taisyklės pradės galioti po 6 mėnesių pereinamojo laikotarpio ir bet kokių atveju ne vėliau kaip 2027 m. gruodžio 2 d. Dėl šio klausimo dar vyksta derybos ir dėl jo turi susitarti Europos Parlamentas ir Taryba. Daugiau informacijos žr. Pasiūlyme dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamos reglamentų (ES) 2024/1689 ir (ES) 2018/1139 nuostatos dėl suderintų taisyklių dėl dirbtinio intelekto įgyvendinimo supaprastinimo (Skaitmeniniame bendrajame pasiūlyme dėl DI reglamento). {SWD(2025) 836 *final*}, Briuselis, 2025 11 19, COM(2025) 836 *final*, 2025/0359 (COD).

³ Skelbiama čia: [Komisija skelbia gaires dėl draudžiamos dirbtinio intelekto \(DI\) praktikos, kaip apibrėžta DI akte. | Europos skaitmeninės ateities formavimas.](#)

2.1. Teisiniai kriterijai, kuriais remiantis vertinamas poreikis iš dalies pakeisti DI akto 5 straipsnyje nustatytą draudžiamos DI praktikos sąrašą ir DI akto III priede pateiktą didelės rizikos naudojimo atvejų sąrašą

- (10) Vertinimas, ar reikia keisti pagal DI akto 5 straipsnį draudžiamos DI praktikos sąrašą, taip pat DI akto III priede išdėstytus didelės rizikos naudojimo atvejus, grindžiamas teisiniais kriterijais. DI akto III priedo atveju šie kriterijai yra aiškiai nurodyti pačiame DI akte (DI akto 7 straipsnis), o DI akto 5 straipsnio atveju jie yra aiškinami vadovaujantis teisės akto pagrindiniu motyvu.

2.1.1. 5 straipsnyje nurodyto draudimų sąrašo peržiūros kriterijai

- (11) DI akto 5 straipsniu uždrausta pateikti ES rinkai, pradėti naudoti arba naudoti tam tikrą ribotą DI sistemų skaičių manipuliavimo, išnaudojimo, socialinės kontrolės, sekimo ar kitos praktikos, kuri savo esme pažeidžia pagrindines teises ir ES vertybes, tikslais. DI akto 28 konstatuojamojoje dalyje paaiškinama, kad tokia praktika yra ypač žalinga ir ja lengva piktnaudžiauti, nes ji prieštarauja Sąjungos vertybėms, susijusioms su pagarba žmogaus orumui, laisve, lygybe, demokratija ir teisine valstybe ir su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija)⁴ įtvirtintomis pagrindinėmis teisėmis. Todėl DI akto 5 straipsnio peržiūra gali būti pagrįsta, kai iš svarių įrodymų matyti, kad dabartiniai draudimai nepakankamai veikia naują ar atsirandančią DI praktiką, kuri faktiškai kenkia ES vertybėms ar pagrindinėms teisėms, įtvirtintoms Chartijoje, ir laikoma ypač žalinga ir kuria lengva piktnaudžiauti.
- (12) Be to, DI akto 5 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad DI aktas neturi įtakos pagal kitus ES teisės aktus galiojantiems draudimams. Ta nuostata atskleidžia DI akto sąveiką su kitomis teisinėmis sistemomis, nes yra horizontalaus pobūdžio⁵. Apskritai DI akte nustatytais draudimais visų pirma siekiama sutelkti dėmesį į spragas, kurios dar nėra panaikintos kitais ES teisės aktais, ir kurioms reikia konkrečiai su DI susijusių rinkos taisyklių. Tačiau, nors kiti ES teisės aktai gali būti taikomi lygiagrečiai, jie neišvengiamai sprendžia problemas iš skirtingų pusių ir skirtingais vykdymo užtikrinimo mechanizmais, todėl juos taikant gali būti nepakankamai atsižvelgiama į bendrą tam tikros nepriimtinos DI praktikos riziką.
- (13) Todėl sprendama dėl draudžiamos DI praktikos sąrašo pagal DI akto 5 straipsnį peržiūros Komisija laikėsi požiūrio, kad jos poreikį reikia vertinti atsižvelgiant bent į dvi kumuliacines sąlygas:
- ar esama naujos arba besiformuojančios DI praktikos, kuri kenkia ES vertybėms arba Chartijoje įtvirtintoms teisėms ir laisvėms ir kuri nėra įtraukta į dabartinį DI akto 5 straipsnyje nustatytą draudžiamos praktikos sąrašą, ir
 - ar nepaisant kitų taikomų ES teisės aktų vis dar yra reguliavimo spragų, dėl kurių būtina peržiūrėti DI akto draudimus, kad būtų aprėpta visa žalinga DI praktika.

⁴ Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija. OL C 326, 2012 10 26, p. 391–407.

⁵ Šiuo klausimu žr. Gairių dėl draudžiamos su dirbtiniu intelektu susijusios praktikos 2.8, 3.6, 4.4, 5.4, 6.4 ir 8.4 skyrius.

- (14) 5 straipsnis gali būti keičiamas tik iš dalies keičiant teisės aktą. Todėl, jei bus nustatytas poreikis iš dalies pakeisti DI akto 5 straipsnį, Komisija savo vertinimo išvadas pateiks Europos Parlamentui ir Tarybai ir svarstys, ar šiuo tikslu reikia pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto.

2.1.2. III priede pateikto didelės rizikos DI sistemų sąrašo peržiūros kriterijai

- (15) DI akto 6 straipsnyje ir I bei III prieduose kalbama apie tam tikrus DI sistemų naudojimo būdus, kurie dėl didelės rizikos pakenkti asmenų sveikatai ir saugai arba pagrindinėms teisėms yra priskiriami didelės rizikos kategorijai. Didelės rizikos DI sistemos rinkai turėtų būti pateikiamos, pradedamos naudoti arba naudojamos, tik jeigu jos atitinka tam tikrus DI akte nustatytus privalomus reikalavimus, kuriais siekiama tokią riziką sumažinti.

Peržiūros apribojimas III priede išvardytais didelės rizikos DI sistemų naudojimo atvejais

- (16) DI akte išskiriamos dvi DI sistemų kategorijos, kurios klasifikuojamos kaip „didelės rizikos“, kaip nustatyta DI akto 6 straipsnio 1 ir 2 dalyse. Pirmajai kategorijai priskiriamos DI sistemos, kurios yra įdiegtos kaip gaminių saugos komponentai arba pačios yra gaminiai, kurie reglamentuojami ES derinamaisiais teisės aktais, išvardytais I priede, ir gali turėti neigiamą poveikį asmenų sveikatai ir saugai, todėl pagal DI akto 6 straipsnio 1 dalį yra klasifikuojamos kaip didelės rizikos. Antroji kategorija apima DI sistemas, kurios, atsižvelgiant į jų numatytąją paskirtį, laikomos keliančiomis didelę riziką sveikatai, saugai ar pagrindinėms teisėms ir todėl priskiriamos didelės rizikos kategorijai pagal DI akto 6 straipsnio 2 dalį.
- (17) Kadangi DI akto 112 straipsnio 1 dalyje daugiausia dėmesio skiriama galimam poreikiui peržiūrėti III priede išvardytus didelės rizikos naudojimo atvejus, DI sistemos, kurios yra gaminių saugos komponentai arba pačios yra gaminiai, patenkantys į tam tikrų I priede išvardytų ES derinamųjų teisės aktų taikymo sritį, į šios ataskaitos aprėptį nepatenka. Šioje ataskaitoje aptariant didelės rizikos DI sistemas kalbama tik apie atskiras DI sistemas⁶, patenkančias į iš anksto apibrėžtas III priede išvardytas sritis.

7 straipsnyje išvardyti kriterijai, pagal kuriuos iš dalies keičiami didelės rizikos DI sistemų naudojimo atvejai

- (18) DI akto 7 straipsniu Komisijai suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamas III priedas įtraukiant, pakeičiant arba išbraukiant didelės rizikos DI sistemų naudojimo atvejus siekiant atsižvelgti į sparčią technologijų plėtrą ir į galimus DI sistemų naudojimo pokyčius (taip pat žr. DI akto 52 ir 173 konstatuojamąsias dalis). Šiam įgaliojimui taikomos DI akto 7 straipsnio 1–3 dalyse nustatytos sąlygos.
- (19) Pirma, DI akto 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Komisija gali priimti deleguotuosius aktus, kuriais įtraukiami arba pakeičiami tame priede išvardyti didelės rizikos DI sistemų naudojimo atvejai, jei i) DI sistemos yra skirtos naudoti vienoje iš aštuonių III priede išvardytų sričių ir ii) jos kelia riziką, kuri yra lygiavertė jau nurodytai keliamai su žala

⁶ Didelės rizikos DI sistemos, išskyrus tas, kurios nėra gaminių saugos komponentai arba kurios pačios nėra gaminiai, klasifikuojami kaip didelės rizikos gaminiai pagal 6 straipsnio 1 dalį.

susijusiai rizikai arba yra už ją didesnė. Šia antrąja sąlyga nustatoma lyginamojo rizikos vertinimo ribinė vertė: viena iš pagrindinių sąlygų, pagal kurią būtų galima pridėti papildomų didelės rizikos DI sistemų naudojimo atvejų, yra ta, kad jos turi kelti tokią riziką asmenų sveikatai ir saugai arba pagrindinėms teisėms, kuri yra lygiavertė III priede jau nurodytai rizikai. Taip užtikrinamas didelės rizikos DI sistemų klasifikavimo nuoseklumas ir proporcingumas.

- (20) 7 straipsnio 2 dalyje išdėstyti kriterijai, į kuriuos būtina atsižvelgti nustatant, ar ši ribinė vertė yra pasiekta. Jie, be kita ko, apima numatytąją DI sistemos paskirtį, mastą, koku DI sistema buvo arba, tikėtina, bus naudojama, tvarkomų ir naudojamų duomenų pobūdį, esamą ir galimą žalos mastą. DI akto 52 konstatuojamojoje dalyje paaiškinamas šių kriterijų pagrindimas, nurodant, kad atskiras DI sistemas tinka klasifikuoti kaip keliančias didelę riziką, jeigu, atsižvelgiant į jų numatytąją paskirtį, jos kelia didelę žalą asmenų sveikatai ir saugai arba pagrindinėms teisėms riziką, atsižvelgiant į galimos žalos dydį ir jos pasireiškimo tikimybę, ir yra naudojamos įvairiose DI akte iš anksto konkrečiai apibrėžtose srityse. Komisija turi tam tikrą kriterijų taikymo laisvę, jei į juos tinkamai atsižvelgiama ir jei bendrame įvertinime jie laikomi įvykdytais.
- (21) Todėl siekiant iš dalies pakeisti DI akto III priede pateiktą sąrašą ribinė vertė nereiškia vien tik technologijų naujovių ar visuomenės susirūpinimo – turi būti įrodoma ir palyginama DI sistemų keliamą riziką sveikatai, saugai ar pagrindinėms teisėms, kuri būtų panaši į šiuo metu III priede išvardytų DI sistemų keliamą riziką.

III priede išvardytų didelės rizikos DI sistemų naudojimo atvejų išbraukimas

- (22) DI akto 7 straipsnio 3 dalyje nurodyti didelės rizikos DI sistemų išbraukimo iš III priedo kriterijai. Šiuo tikslu Komisija turi įrodyti, kad naudojimo atvejis nebekelia jokios didelės žalos rizikos ir kad išbraukus tokią sistemą nesumažėja bendras sveikatos, saugos ir pagrindinių teisių apsaugos lygis pagal Sąjungos teisę.

2.2. Šioje ataskaitoje naudota objektyvaus ir dalyvaujamojo įrodymų rinkimo ir analizės metodika ir procedūros

- (23) Pagal DI akto 112 straipsnio 11 dalį, kai vertinamas poreikis vykdyti peržiūrą, apie kurią kalbama šioje ataskaitoje, DI tarnyba privalo parengti objektyvią ir dalyvaujamąją rizikos lygių vertinimo metodiką. Be to, vadovaujantis DI akto 112 straipsnio 8 ir 9 dalimis, rengdama savo ataskaitą Komisija gali prašyti Europos dirbtinio intelekto valdybos (toliau – DI valdyba), valstybių narių ir nacionalinių kompetentingų institucijų pateikti informaciją, o atlikdama vertinimus ir peržiūras ji turi atsižvelgti į DI valdybos, Europos Parlamento, Tarybos ir kitų atitinkamų įstaigų ar šaltinių nuomones ir išvadas.
- (24) Atsižvelgdama į šias nuostatas, Komisija rengdama šią ataskaitą nurodytą metodiką taikė.

- **Bendradarbiavimas su DI valdyba ir konsultacijos su valstybėmis narėmis ir nacionalinėmis kompetentingomis institucijomis**

Vykdydama rizikos priskyrimą, Komisija bendravo su valstybėmis narėmis ir jų atitinkamomis nacionalinėmis kompetentingomis institucijomis pateikdama joms atitinkamus klausimus per DI valdybą. Šiame procese dalyvavo keletas DI valdybos pogrupių.

- **Konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais**

Buvo plačiai orientuotos surengtos konsultacijos, siekiant surinkti įvairių suinteresuotųjų subjektų, įskaitant pramonės atstovus, akademinę bendruomenę, pilietinę visuomenę ir plačiąją visuomenę, atsiliepimus ir požiūrius.

- **Empiriniai tyrimai: DI incidentų duomenų bazių analizė**

Komisija taip pat analizavo atitinkamas DI incidentų duomenų bazines, jos požiūris būtų visapusiškas ir pagrįstas empiriniais DI sistemų padarytos žalos įrodymais.

(25) Toliau pateiktuose skirsniuose išsamiau aptariama objektyvaus ir dalyvaujamojo šioje ataskaitoje naudojamų įrodymų rinkimo bei analizės metodika. Juose išsamiai aprašomi būdai, taikyti siekiant užtikrinti, kad surinkta informacija būtų išsami ir apimtų įvairias suinteresuotųjų subjektų perspektyvas, ir taip padėję atlikti skaidrų, įrodymais pagrįstą ir deramai argumentuotą vertinimą.

3. Surinktos informacijos analizė

3.1. Konsultacijų su valstybėmis narėmis ir DI valdyba rezultatų analizė

(26) DI tarnyba konsultavosi su valstybėmis narėmis per atitinkamus DI valdybos pogrūpius⁷ ir ragino jas dalyvauti posėdžiuose tiesiogiai arba raštu.

3.1.1. Valstybių narių pozicija dėl būtinybės peržiūrėti DI akto 5 straipsnyje pateiktą draudžiamos praktikos sąrašą

Bendroji pozicija

(27) Per atitinkamo DI valdybos pogrūpio konsultacijas dauguma dalyvaujančių valstybių narių nurodė, kad šiuo etapu jos nemato poreikio iš dalies keisti DI akto 5 straipsnyje nustatyto draudžiamos DI praktikos sąrašą. Be to, devynios valstybės narės e. paštu pateikė pareiškimus raštu, taip pat patvirtindamos, kad nemano, jog yra būtinybė tą sąrašą iš dalies keisti. Panašūs atsakymai gauti ir iš dviejų pogrūpio stebėtojų.

(28) Atsakymus pateikusių valstybių narių atstovai ne kartą pažymėjo, kad DI akto nuostatos dėl DI sistemų apibrėžties ir draudžiamos praktikos pradėtos taikyti tik 2025 m. vasario 2 d., vykdymo užtikrinimo taisyklės bus pradėtos taikyti 2026 m. rugpjūčio 2 d., o vykdymo užtikrinimo mechanizmai dar neveikia, todėl dar tik pradėdama vertinti praktika, kuri yra ypač žalinga ir ja lengva piktnaudžiauti ir kuri prieštarauja ES vertybėms ir pagrindinėms teisėms. Kadangi nuo DI akto 5 straipsnio taikymo pradžios praėjo nedaug

⁷ Visų pirma, per 2025 m. gegužės 13 d. vykusį DI valdybos pogrūpio draudimų klausimais ketvirtąjį posėdį valstybėms narėms buvo pateikti klausimai dėl poreikio peržiūrėti III priede pateiktą naudojimo atvejų sąrašą ir DI akto 5 straipsnyje nustatytą draudžiamos DI praktikos sąrašą; 2025 m. gegužės 16 d. įvyko DI valdybos pogrūpio III priedo dėl didelės rizikos DI sistemų klausimais trečiasis posėdis; 2025 m. birželio 5 d. įvyko DI valdybos pogrūpio III priedo dėl teisėsaugos ir saugumo klausimais trečiasis posėdis; 2025 m. gegužės 13 d. įvyko DI valdybos pogrūpio dėl DI naudojimo finansinėse paslaugose antrasis posėdis.

laiko, šiuo metu trūksta praktinės patirties ir konkrečių naudojimo atvejų, kuriais remiantis būtų galima įvertinti DI akte nustatytų draudimų veiksmingumą. Todėl buvo įvertinta, kad prasmingesnę informaciją bus galima pateikti, kai atitinkamos nuostatos galios ilgesnį laikotarpį. Kol kas valstybės narės pažymėjo, kad nėra daug konkrečių duomenų ar analizės, kuriais būtų galima pagrįsti peržiūrą.

- (29) Atsižvelgiant į šias aplinkybes, valstybių narių bendra pozicija buvo tokia, kad bet kokios pastangos peržiūrėti ar iš dalies pakeisti draudžiamos praktikos sąrašą būtų tinkamesnės vėlesniame etape, kai bus sukaupta pakankamai įgyvendinimo patirties.

Klausimai, kuriuos reikia toliau stebėti

- (30) Viena valstybė narė pasiūlė, kad galbūt vertėtų įvertinti galimybę į draudžiamos DI praktikos sąrašą įtraukti **DI sistemas, skirtas kenkimo programinei įrangai**, kuri galėtų pakenkti ypatingos svarbos infrastruktūrai, duomenų bazėms arba kelti riziką pagrindinėms teisėms, **kurti arba platinti**. Išnagrinėjusi šį pasiūlymą Komisija laikėsi nuomonės, kad rizika, kuri būtų pašalinta tokiu draudimu, atrodo pakankamai reglamentuota įvairiuose ES teisės aktuose⁸, tačiau pasižymėjo, kad šį klausimą reikia toliau stebėti ir vertinti.

3.1.2. Valstybių narių pozicija dėl būtinybės iš dalies pakeisti DI akto III priede pateiktus didelės rizikos naudojimo atvejus

Bendroji pozicija

- (31) Poreikis iš dalies pakeisti DI akto III priede pateiktą didelės rizikos naudojimo atvejų sąrašą buvo aptartas keliuose DI valdybos pogrupių posėdžiuose. Šiuose posėdžiuose daugelis dalyvavusių valstybių narių pareiškė, kad šiuo metu jos nemano, kad reikia iš dalies keisti III priedą. Be to, septynios valstybės narės e. paštu pateikė pareiškimus raštu patvirtindamos, kad šiame etape nemato poreikio iš dalies keisti III priedą.
- (32) Panašiai, kaip pirmiau išdėstyta dėl galimų DI akto 5 straipsnyje pateikto draudžiamos DI praktikos sąrašo pakeitimų, atsakymus pateikusios valstybės narės ne kartą pažymėjo, kad jos vis dar vertina teisės aktų sistemos poveikį dabartiniams III priede išvardytiems didelės rizikos DI naudojimo atvejams. Taisyklės dėl didelės rizikos DI sistemų dar nėra taikomos ir atitinkamos Komisijos gairės dėl didelės rizikos DI sistemų klasifikavimo dar nėra parengtos. Atsižvelgdamos į šias aplinkybes, valstybės narės iš esmės laikėsi nuomonės, kad dar per anksti iš dalies keisti dabartinį DI akto III priede pateiktą didelės rizikos naudojimo atvejų sąrašą.

Klausimai, kuriuos reikia toliau stebėti

- (33) Dvi valstybės narės išreiškė susirūpinimą dėl kai kurių konkrečių DI naudojimo atvejų⁹.

⁸ Pvz., ES kibernetinio saugumo teisės aktai (iš naujausių teisės aktų žr. ES kibernetinio solidarumo aktą), Direktyva 2013/40/ES dėl atakų prieš informacines sistemas, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2005/222/TVR.

⁹ Kaip minėta pirmiau, Komisijos gairės dėl didelės rizikos DI sistemų bus paskelbtos tik 2026 m. Todėl konkrečių didelės rizikos DI sistemų, kurias nustatė valstybės narės, suinteresuotieji subjektai arba DI incidentų duomenų bazės, vertinimai grindžiami tik DI akto tekstu. Dėl šiuo metu turimų gairių ribotumo ne visada buvo įmanoma atlikti konkrečius vertinimus ir buvo pažymėta, kad šiuos atvejus reikia stebėti toliau.

- (34) Vienas iš susirūpinimą keliančių klausimų buvo susijęs su **savipagalbos (terapijos) DI pokalbių robotu**¹⁰, kuriems netaikomas Medicinos priemonių reglamentas, reglamentavimu¹¹. Savipagalbos (terapijos) DI pokalbių robotai yra DI pagrindu veikiančios skaitmeninės priemonės, kuriomis per pokalbių sąsajas siekiama teikti naudotojams paramą psichikos sveikatos srityje ir emocinę pagalbą. Nors jie pristatomi ne kaip medicinos, o kaip gerovės priemonės, jie daro poveikį su psichikos sveikata susijusiems naudotojų sprendimams ir gali tvarkyti neskelbtinus asmens duomenis. Todėl kyla rizika, kad tokių pokalbių robotų teikiama parama ir emocinė pagalba gali neigiamai paveikti asmenų psichikos sveikatą. Atsižvelgdama į tai, viena valstybė narė iškėlė klausimą, ar tokios sistemos neturėtų būti klasifikuojamos kaip didelės rizikos DI sistemos.
- (35) Išnagrinėjusi šį klausimą Komisija mano, kad tais atvejais, kai savipagalbos pokalbių robotai atitinka medicinos priemonės apibrėžtį, jiems yra taikomi griežti reikalavimai ir kontrolė pagal Medicinos priemonių reglamentą. Be to, žalingiausiems savipagalbos DI pokalbių robotams gali būti taikomi DI akto 5 straipsnio a ir b punktuose nustatyti draudimai. Kalbant apie kitų savipagalbos DI pokalbių robotų priskyrimą didelės rizikos DI sistemoms, dauguma tokių DI sistemų negalėjo būti priskirtos nė vienam iš šiuo metu III priede išvardytų naudojimo atvejų, išskyrus kai kurias konkrečias išimtis, kurias naudojimo atvejai jau apima¹². Be to, DI akto 50 straipsnyje nustatytos informacijos atskleidimo pareigos bent tam tikru mastu gali būti švelninančiomis tam tikrą su DI savipagalbos pokalbių robotais susijusią riziką, visų pirma susijusią su informacija pagrįstu sprendimų priėmimu ir galimu sąveikos psichologiniu poveikiu asmenims. Todėl Komisija, prieš svarstydamą bet kokius III priedo pakeitimus, įvertins, kaip šios nuostatos praktiškai minėtąją riziką. Vis dėlto Komisija pripažįsta, kad šiuo etapu šios rūšies DI sistemų naudojimas ir galima rizika ateinančiais metais turėtų būti atidžiai stebimi ir renkami papildomi įrodymai, ypač pradėjus taikyti DI akto nuostatas dėl didelės rizikos DI sistemų.
- (36) Kitas susirūpinimą keliantis klausimas buvo susijęs su **DI grindžiamu individualizuotu mokymusi**. Remdamasi dabartine analize pagal DI akto 7 straipsnyje išvardytus kriterijus Komisija daro išvadą, kad savarankiško mokymosi (nepriklausomos) DI sistemos daugeliu atvejų nekelia rizikos, kuri būtų lygiavertė DI akto III priede išvardytų DI sistemų keliamai rizikai arba už ją didesnė. Visų pirma, nėra daug empirinių su tokiomis sistemomis susijusių didelės žalos rizikos įrodymų ir nenustatyta jokių su tomis sistemomis susijusių incidentų. Panaši išvada taikoma DI sistemoms, kurios naudojamos individualizuoto turinio mokymosi medžiagai kurti savarankiško (nepriklausomo) mokymosi aplinkybėmis. Kiti DI grindžiamo individualizuoto mokymosi naudojimo atvejai nustatyti siekiant išsamiau paaiškinti būsimas Komisijos gaires dėl didelės rizikos sistemų klasifikavimo.
- (37) Galiausiai viena valstybė narė pasiūlė išplėsti DI akto III priedą, kad jis apimtų DI naudojimo atvejus, kai **valdžios institucijos išduoda leidimus** asmenims prašant,

¹⁰ Panašius nuogastavimus išreiškė ir įvairūs suinteresuotieji subjektai (žr. 3.2 skirsnį toliau).

¹¹ Jei pokalbių robotas reklamuojamas kaip skirtas konkrečioms psichikos sveikatos sutrikimams gydyti arba kaip padedantis naudotojams taikant terapines intervencijas, tikėtina, kad jis patektų į Medicinos priemonių reglamento taikymo sritį, nes jis gali būti laikomas programine įranga, skirta ligai gydyti arba palengvinti (Medicinos priemonių reglamento 2 straipsnio 1 dalis). 2017 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/745 dėl medicinos priemonių, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2001/83/EB, Reglamentas (EB) Nr. 178/2002 ir Reglamentas (EB) Nr. 1223/2009, ir kuriuo panaikinamos Tarybos direktyvos 90/385/EEB ir 93/42/EEB. OL L 117, 2017 5 5, p. 1–175.

¹² Pavyzdžiui, DI savipagalbos pokalbių robotai su emocijų atpažinimo funkcijomis. Emocijoms atpažinti skirtos DI sistemos pagal III priedo 1 punkto c papunktį klasifikuojamos kaip keliančios didelę riziką.

pavyzdžiui, vairuotojo pažymėjimo, šaunamųjų ginklų ir šaudmenų leidimo arba leidimo tvarkyti chemines medžiagas ar dirbti su sprogmenimis. Šiame etape yra mažai įrodymų, kad tokie naudojimo atvejai pateisina priskyrimą didelės rizikos kategorijai pagal DI akto 7 straipsnyje nustatytus kriterijus. Atsižvelgdama į tai, Komisija mano, kad šią riziką reikia stebėti toliau.

3.2. Konsultacijų su suinteresuotaisiais subjektais rezultatų analizė

- (38) 2025 m. birželio 6 d.–liepos 18 d. Komisija surengė konsultacijas¹³ su įvairiais suinteresuotaisiais subjektais, kad gautų informacijos apie DI akto taisyklių dėl didelės rizikos DI sistemų įgyvendinimą. Per šias konsultacijas taip pat pateikta keletas klausimų dėl galimo poreikio iš dalies pakeisti DI akto III priede pateiktą didelės rizikos naudojimo atvejų sąrašą ir DI akto 5 straipsnyje pateiktą draudžiamos DI praktikos sąrašą.
- (39) Iš viso gauti 547 atsakymai iš įvairių suinteresuotųjų subjektų, įskaitant įmones, pilietinės visuomenės organizacijas, akademinę bendruomenę, viešąsias institucijas ir privačius asmenis¹⁴.

3.2.1. Suinteresuotųjų subjektų pozicija dėl būtinybės peržiūrėti DI akto 5 straipsnyje pateiktą draudimų sąrašą

- (40) Nors daug suinteresuotųjų subjektų manė, kad dabartinio sąrašo pakanka¹⁵, kai kurie siūlė įtraukti papildomų draudimų¹⁶. Dauguma atsakymus pateikusių suinteresuotųjų subjektų neragino panaikinti nė vieno iš esamų draudimų.
- (41) Suinteresuotųjų subjektų pasiūlymus įtraukti papildomų draudimų Komisija įvertino taikydama 2.1.1 skirsnyje išdėstytą metodiką ir kriterijus. Konkrečiai, remdamasi gautais pasiūlymais Komisija siekė nustatyti, kokia praktika gali būti laikoma ypač žalinga ir kuria galima lengvai piktnaudžiauti, taip pat prieštaraujanti ES vertybėms ir pagrindinėms teisėms ir nepakankamai reglamentuojama galiojančiais ES teisės aktais. Šis požiūris padėjo įvertinti, ar siūlomus papildymus pagrįstai reikia įtraukti į draudžiamos DI praktikos sąrašą, ar į juos tinkamiau būtų atsižvelgta taikant kitus DI akte arba galbūt kituose ES teisės aktuose nustatytus reguliavimo mechanizmus.
- (42) Įvertinta, kad esamose DI akto nuostatose pakankamai atsižvelgta į daug pasiūlymų, pvz., taikant DI akto 5 straipsnyje nustatytus draudimus, priskiriant tam tikras DI sistemas

¹³ [Komisija pradeda viešas konsultacijas dėl didelės rizikos DI sistemų | Europos e. teisingumo portalas.](#)

¹⁴ Iš viso 409 respondentai nurodė atstovaujantys organizacijai. Iš jų didžiausia respondentų grupė atstovavo įmonėms (150 atsakymų), kita pagal gausumą – asociacijoms atstovavę respondentai (93 atsakymai) ir respondentai, nurodę, kad atstovauja „kitai organizacijai“ (81 atsakymas). 56 atsakymus pateikė pilietinės visuomenės organizacijos arba asociacijos, o likusių mažumą organizacijų sudarė mokslinių tyrimų institutai (11 atsakymų), universitetai (7 atsakymai), ekspertų grupės (6 atsakymai) ir vartotojų organizacijos (5 atsakymai). Iš viso 138 respondentai nurodė veikiančius individualiai. Iš pastarųjų didžiausias grupes sudarė respondentai, kurie save apibūdino kaip kitus nepriklausomus ekspertus ar organizacijas, turinčius atitinkamų ekspertinių žinių (35), DI sistemos tiekėjus (34) ir akademinės bendruomenės narius (28), 14 pasirinko variantą „kita“, o 13 nurodė esantį DI sistemos tiekėjų. Dar kiti respondentai, pažymėję, kad veikia kaip individualūs asmenys, nurodė ryšį su pilietinės visuomenės organizacija (7), kitais veiklos vykdytojais (3), verslo asociacija (2) arba priežiūros institucija (2).

¹⁵ Ir respondentai, kurie atsakymuose aiškiai išreiškė šią nuomonę, ir respondentai, kurie nepateikė pastabų atitinkamu klausimu, buvo vertinami kaip pasisakę, kad dabartinio draudimų sąrašo pakanka.

¹⁶ Šiek tiek daugiau nei 10 proc. respondentų.

didelės rizikos sistemoms pagal DI akto III arba I priedą arba taikant DI akto 50 straipsnyje nustatytus skaidrumo reikalavimus. Kai kurie pasiūlymai, įvertinti atsižvelgiant į dabartinį DI kūrimo ir diegimo etapą, taip pat į užregistruotus su DI susijusius incidentus, neatrodė atitinkantys DI akte nustatytą uždraudimo ribinę vertę¹⁷.

(43) Planuojant tolesnę praktikos stebėseną ir vertinimą atkreiptas dėmesys į toliau nurodytus suinteresuotųjų subjektų ne kartą išsakytus susirūpinimą keliančius klausimus.

- Biometrinių duomenų srityje daug pasiūlymų pirmiausia buvo susiję su DI akto 5 straipsnio 1 dalies f punkte nustatyto draudimo naudoti **emocijų atpažinimo technologijas** išplėtimu. Toks naudojimas draudžiamas darbo vietose ir švietimo institucijose¹⁸. Kai tokios sistemos naudojamos bet kokiose kitose srityse, jos pagal DI akto III priedo 1 punktą priskiriamos didelės rizikos DI sistemoms. Be to, DI akto 50 straipsnio 3 dalyje reikalaujama, kad emocijų atpažinimo sistemų diegėjai apie sistemos veikimą informuotų fizinius asmenis, kuriems jos taikomos. Tačiau keli respondentai išreiškė susirūpinimą dėl jų diegimo jautriomis aplinkybėmis, pavyzdžiui, migracijos srityje, ir pasiūlė šiose konkrečiose srityse jų naudojimą aiškiai uždrausti, o ne taikyti didelės rizikos reguliavimo reikalavimus. Kadangi trūksta empirinių įrodymų, kad tokių sistemų priskyrimo didelės rizikos sistemoms nepakanka siekiant užtikrinti pagrindinių teisių apsaugą, Komisija nemano, kad šiuo atžvilgiu reikėtų nedelsiant iš dalies pakeisti DI akto 5 straipsnį. Tačiau ši sritis pažymėta apsvarstyti papildomai.
- Keli suinteresuotieji subjektai iškėlė klausimą **dėl DI sistemų, sudarančių sąlygas manipuliatyviam ir priklausomybę sukeliančiam dizainui**, klasifikavimo. Pagal dabartinį Komisijos vertinimą, žalingiausiems tokios praktikos atvejams jau taikomi esami draudimai, visų pirma išvardyti DI akto 5 straipsnio a ir b punktuose. Be to, tokiai praktikai, neatsižvelgiant į tai, ar ji grindžiama dirbtiniu intelektu, gali būti taikomi kiti ES teisės aktai, pavyzdžiui, Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva¹⁹ ir Skaitmeninių paslaugų aktas²⁰. Vis dėlto tokia praktika tebekelia didelį susirūpinimą. Manoma, kad svarbu atidžiai stebėti jos raidą, kad būtų galima įvertinti, ar galiojančiais ES teisės aktais ir toliau užtikrinama tinkama apsauga, visų pirma tais atvejais, kai DI sistemos sudaro sąlygas manipuliatyviam ir priklausomybę sukeliančiam dizainui.
- Keli suinteresuotieji subjektai atkreipė dėmesį į DI sistemas, kurios **sudaro palankesnes sąlygas apgaulei ir nuogo kūno vaizdams bei kitai piktavališkai ir žeminančiai sintetinei sankaitai kurti**. Ši žalinga praktika taip pat buvo nustatyta analizuojant incidentus ir išsamiau aptariama toliau 3.3.3 skirsnyje.

¹⁷ Pavyzdžiui, pasiūlymai uždrausti DI sistemas, naudojamas migracijai valdyti, balso klonus į vartotojus orientuotose DI taikomose programose arba DI sukurtus asmenis, naudojamus politiniams pranešimams.

¹⁸ Išskyrus atvejus, kai DI sistema įdiegti arba pateikti rinkai dėl medicininių ar saugos priežasčių.

¹⁹ 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 („Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva“). OL L 149, 2005 6 11, p. 22–39.

²⁰ 2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/2065 dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB (Skaitmeninių paslaugų aktas). OL L 277, 2022 10 27, p. 1–102.

3.2.2. Suinteresuotųjų subjektų pozicija dėl būtinybės iš dalies pakeisti DI akto III priede nurodytus didelės rizikos naudojimo atvejus

- (44) Nors daug suinteresuotųjų subjektų manė, kad esamas DI akto III priede pateiktas didelės rizikos naudojimo atvejų sąrašas yra tinkamas²¹, buvo siūlančių į sričių antraštėms įtraukti naujų naudojimo atvejų, išplėsti dabartinius naudojimo atvejus arba svarstančių, ar nevertėtų į priedą įtraukti naujų sričių antraščių²². Dauguma suinteresuotųjų subjektų nepritarė, kad iš III priedo reikėtų išbraukti kurį nors iš dabartinių naudojimo atvejų.
- (45) Komisijos vertinimu, daug pasiūlymų yra pakankamai aprėpiama esamose DI akto nuostatose²³. Likę pasiūlymai įtraukti papildomus naudojimo atvejus ir sričių antraštes buvo įvertinti atsižvelgiant į DI akto 7 straipsnyje išvardytus kriterijus (žr. toliau 2.1.2 skirsnį). Buvo išnagrinėti keli siūlomi naudojimo atvejai, tačiau nuspręsta, kad jie nekeltų žalos rizikos, kuri būtų lygiavertė DI akto²⁴ III priede jau išvardytiems atvejams arba už juos didesnė. Buvo įvertinta, kad kai kuriuos suinteresuotųjų subjektų iškeltus susirūpinimą keliančius klausimus tikriausiai jau apima DI akto III priede pateiktas didelės rizikos naudojimo atvejų sąrašas, ir pažymėta, kad jie bus išsamiau paaiškinti šiuo metu Komisijos rengiamose didelės rizikos DI sistemų klasifikavimo gairėse²⁵.
- (46) Komisija nustatė, kad šie suinteresuotųjų subjektų ne kartą kelti susirūpinimą keliantys klausimai turi būti nuolat stebimi ir vertinami atsižvelgiant į kintančią praktiką.
- Daug pasiūlymų buvo susiję su **DI akto III priedo 5 punktu**. Kalbant apie 5 punkto a papunktį, keli suinteresuotieji subjektai kėlė klausimą, kodėl nėra aiškios nuorodos į viešojo administravimo srityje naudojamas DI sistemas, taikomas galimybei gauti socialines išmokas ir socialinį būstą valdyti. Dėl 5 punkto b papunkčio suinteresuotieji subjektai pažymėjo, kad nėra aiškiai įtrauktos DI sistemos, naudojamos tikrinant nuomininkus ir privačių paslaugų teikėjų (pvz., telekomunikacijų, komunalinių paslaugų) reikalavimų atitikimą. Kalbant apie 5 punkto c papunktį, buvo išreikštas susirūpinimas, kad dabartinis didelės rizikos naudojimo atvejis yra susijęs tik su gyvybės ir sveikatos draudimu, nenurodant kitų svarbių draudimo rūšių (pvz., motorinių transporto priemonių, profesinės atsakomybės, namų savininkų, negalios draudimo). Taip pat buvo pasiūlyta išplėsti 5 punkto d papunktį, kad jis apimtų DI sistemas, kurios daro įtaką reagavimo į ekstremaliąsias situacijas sprendimams, turintiems įtakos saugai ir teisėms (pvz., dėl priverstinės evakuacijos, izoliavimo priemonių). Nors į daugelį pasiūlymų buvo atkreiptas dėmesys siekiant pateikti išsamesnį paaiškinimą būsimose Komisijos gairėse dėl didelės rizikos sistemų klasifikavimo, DI tarnyba atidžiai stebės DI sistemų diegimą DI akto III priedo 5 punkte

²¹ Ir respondentai, kurie atsakymuose aiškiai išreiškė šią nuomonę, ir respondentai, kurie nepateikė pastabų atitinkamu klausimu, buvo vertinami kaip pasisakę, kad dabartinis didelės rizikos DI naudojimo atvejų sąrašas yra pakankamas.

²² Apie 20 proc. respondentų.

²³ Pavyzdžiui, pasiūlymai įtraukti konkrečias biometrines sistemas kaip didelės rizikos sistemas (jau numatyta pagal III priedo 1 punktą).

²⁴ Pavyzdžiui, DI sistemos, kurios sukurtos internetinių paslaugų teikėjams, siekiant užtikrinti, kad viešojo intereso audiovizualinės žiniasklaidos paslaugos būtų matomos tinkamai; tam tikros gyvulininkystėje naudojamos DI sistemos.

²⁵ Pavyzdžiui, išreikštas susirūpinimas dėl konkrečių DI sistemų, naudojamų užimtumo ir emocijų atpažinimo srityse.

nurodytoje srityje, visų pirma tais atvejais, kai III priede nėra nurodyto atitinkamo didelės rizikos naudojimo atvejo, susijusio su konkrečiomis DI sistemomis. Ypatingas dėmesys bus skiriamas empirinių duomenų rinkimui apie faktinę žalą ir galimas reglamentavimo spragas, dėl kurių gali prireikti iš dalies pakeisti ar papildyti III priedo 5 punkte pateiktą didelės rizikos naudojimo atvejų sąrašą arba apskritai antraštinę sritį.

- Pakartojant vienos valstybės narės išreikštą susirūpinimą (žr. pirmiau 3.1 skirsnį), per konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais buvo ne kartą minėta problema, susijusi su **DI pašnekovais ir DI psichinės pagalbos pokalbių robotais**. Suinteresuotieji subjektai atkreipė dėmesį į šias DI sistemas dėl galimo poreikio iš dalies pakeisti draudžiamą DI praktiką ir į III priede nurodytus naudojimo atvejus. Kaip pažymėta pirmiau, jei tokios sistemos daro sąžiningą, manipuliacinę ar apgaulingą įtaką arba žalingai išnaudoja pažeidžiamumą, joms gali būti taikomi DI akto 5 straipsnio a ir b punktuose nustatyti draudimai. Kai jos yra sukurtos su emocijų atpažinimo elementais, jos gali būti klasifikuojamos kaip keliančios didelę riziką pagal DI akto III priedo 1 punkto c papunktį. Siekiant užtikrinti, kad naudotojai žinotų, jog jie sąveikauja su DI pokalbių langeliu arba kad jiems taikomos emocijų atpažinimo ar biometrinių kategorizavimo sistemos, taip pat taikomos skaidrumo pareigos. Papildomos apsaugos priemonės yra numatytos Skaitmeninių paslaugų akte²⁶ ir, kai taikytina²⁷, ES duomenų apsaugos teisės aktuose. Vis dėlto, atsižvelgdama į tai, kad vis daugėja DI pašnekovų ir DI psichinės pagalbos pokalbių robotų, Komisija mano, kad svarbu atidžiai stebėti jų raidą ateinančiais metais, kad būtų surinkta daugiau įrodymų ir įvertinta, ar esama teisės aktų sistema tebėra tinkama jų potencialiai keliamai rizikai pašalinti.
- Kai kurie suinteresuotieji subjektai pasiūlė didelės rizikos sistemoms priskirti **skolos išieškojimui ir vykdymo užtikrinimui naudojamą DI sistemas**, atkreipdami dėmesį į tai, kad jas vis dažniau naudoja energijos, telekomunikacijų ir finansinių paslaugų teikėjai. Tokios DI sistemos galėtų patekti į DI akto III priedo 5 arba 8 punkto taikymo sritį. Komisija toliau stebės šias sistemas, kad nustatytų, kaip intensyviai jos diegiamos ir kokią žalą jos gali padaryti, visų pirma pažeidžiamiesiems vartotojams.
- Keli suinteresuotieji subjektai pasiūlė išplėsti DI akto III priedo 2 punkto, susijusio su **ypatingos svarbos infrastruktūros** srityje naudojamomis DI sistemomis, taikymo

²⁶ Skaitmeninių paslaugų aktu (SPA) draudžiamas manipuliacinis sąsajų dizainas (manipuliatyvūs dizaino sprendimai) ir labai didelių interneto platformų bei labai didelių interneto paieškos sistemų paslaugų teikėjai įpareigojami nustatyti, įvertinti ir analizuoti bet kokią sistemine riziką, kylančią dėl jų paslaugų ir susijusių sistemų, įskaitant algoritmų sistemas, projektavimo ar veikimo (SPA 34 straipsnis). Paslaugų teikėjai taip pat privalo įdiegti pagrįstas, proporcingas ir veiksmingas rizikos mažinimo priemones, be kita ko, testuoti ir pritaikyti savo algoritmus (SPA 35 straipsnis). Be to, pagal SPA reikalaujama, kad nepilnamečiams prieinamų interneto platformų paslaugų teikėjai įdiegtų tinkamas ir proporcingas priemones, kuriomis, naudojantis šių teikėjų paslaugomis, užtikrinamas aukštas nepilnamečių privatumo, saugos ir saugumo lygis (SPA 28 straipsnio 1 dalis). 2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/2065 dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB (Skaitmeninių paslaugų aktas). OL L 277, 2022 10 27, p. 1–102.

²⁷ Tokie BDAR nustatyti duomenų tvarkymo principai ir duomenų subjektų teisės, kurie būtų taikomi DI sistemai, pavyzdžiui, dėl to, kad asmens duomenys naudojami DI sistemai kurti arba yra įvesties ar išvesties duomenys diegimo metu. 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas). OL L 119, 2016 5 4, p. 1–88.

sritis. Jų siūlymu, ši sritis turėtų apimti ne tik DI sistemas, kurios veikia kaip saugos komponentai, bet ir platesnį sistemų, kurios yra būtinos infrastruktūros patikimumui ir veiklos tęstinumui, spektrą. Atsižvelgiant į šiuos pasiūlymus, reikia toliau stebėti DI sistemas šioje srityje, kad būtų galima įvertinti jų diegimo intensyvumą ir žalą, kurią tokios sistemos gali padaryti praktiškai.

3.3. Empiriniai tyrimai: DI incidentų duomenų bazių ir kitų išteklių analizė

(47) Šios ataskaitos tikslais taip pat buvo susipažinta su informacija atitinkamose DI incidentų duomenų bazėse ir ji buvo išanalizuota. Šis dokumentų tyrimas buvo atliktas siekiant nustatyti pavojingą praktiką ir ankstesnius incidentus, kuriuos sukėlė DI sistemos ir kurie galėtų suteikti empirinių įrodymų apie pasitvirtinusią riziką sveikatai, saugai ir pagrindinėms teisėms, kad remiantis šia informacija būtų galima įvertinti peržiūros poreikį. Tolesniame skirsnyje pateiktas empirinis tyrimas yra papildomas šaltinis organizuojant turimus duomenis apie DI sistemų sukeltą žalą ir incidentus, tačiau jis iš esmės ribotas, nes analizuotose incidentų duomenų bazėse nėra išsamios ir patikrintos informacijos apie visus DI incidentus. Daugelis incidentų taip pat yra pasauliniai ir neapsiriboja Europa, o išsami informacija, kuri leistų tinkamai suskirstyti incidentus į kategorijas pagal DI aktą, ne visada yra prieinama.

3.3.1. Duomenų bazės ir laikotarpis

(48) Pagrindinė duomenų bazė, kuria remtasi atliekant šį dokumentų tyrimą, buvo Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) DI incidentų ir pavojų stebėsenos priemonė²⁸. Ši duomenų bazė yra nemokamas atvirojo kodo projektas, skirtas žalos ar beveik įvykusios žalos, kuri realiame pasaulyje atsirado įdiegus DI sistemas, istorijai registruoti. Duomenų bazė veikia DI pagrindu ir joje yra iš viešųjų šaltinių renkama informacija apie DI incidentus (daugiausia apie DI incidentus, apie kuriuos informuojama žiniasklaidoje). Kita duomenų bazė, kuria naudojosi Komisija, buvo Masačusetso technologijos instituto²⁹ DI rizikos saugykla³⁰. Ši duomenų bazė daugiausia buvo analizuojama siekiant parengti incidentų analizės metodiką.

(49) Dėl incidentų duomenų bazių, kuriose skelbiamos tik trumpos įvykių, apie kuriuos pranešta, santraukos, pobūdžio šiais šaltiniais grindžiamos analizės tam tikru mastu buvo

²⁸

Pasiekama

adresu:

https://oecd.ai/en/incidents?search_terms=%5B%5D&and_condition=false&from_date=2014-01-01&to_date=2025-05-27&properties_config=%7B%22principles%22:%5B%5D,%22industries%22:%5B%5D,%22harm_types%22:%5B%5D,%22harm_levels%22:%5B%5D,%22harmed_entities%22:%5B%5D%7D&only_threats=false&order_by=date&num_results=20.

²⁹ Šią saugyklą sudaro trys dalys: i) DI rizikos duomenų bazė, ii) DI rizikos priežastinė taksonomija (klasifikuojama kaip, kada ir kodėl kyla DI rizika) ir DI rizikos sričių taksonomija (DI rizikos suskirstymas į 7 sritis (pvz., „Klaidinga informacija“) ir 24 posričius (pvz., „Klaidinga ar klaidinanti informacija“).

³⁰ Pasiekama adresu: <https://airisk.mit.edu/>.

ribotos. Iš glaustų aprašymų ne visada galima tiksliai įvertinti incidentų ypatybes, taip pat ne visada galima tiksliai suskirstyti juos į kategorijas pagal šioje ataskaitoje naudojamą metodinę sistemą, kaip pirmiau nurodyta 2.1 skirsnyje. Dėl šių apribojimų ir trūkumų šioje ataskaitoje vartojami apibendrinti kiekybiniai terminai (pvz., „didelė dalis“ arba „maža dalis“), o ne tikslios incidentų proporcinės dalys.

(50) Siekiant pakankamos trukmės incidentams išanalizuoti, laikotarpis apėmė tik incidentus, apie kuriuos pranešta nuo 2024 m. sausio 1 d. (užbaigus derybas dėl DI akto) iki 2025 m. gegužės 31 d. Per šį laikotarpį EBPO DI incidentų ir pavojų stebėsenos priemonėje iš viso pranešta apie 3 791 incidentą.

3.3.2. Incidentų, apie kuriuos pranešta, suskirstymas į kategorijas

(51) Pirmasis analizės etapas buvo visų 3 791 incidento, apie kurį pranešta, suskirstymas į šešias kategorijas. Šios kategorijos buvo tokios:

1. incidentai, nepatenkantys į DI akto taikymo sritį,
2. incidentai, į kuriuos greičiausiai atsižvelgta DI akto I priede,
3. incidentai, į kuriuos greičiausiai atsižvelgta DI akto 50 straipsnyje,
4. incidentai, kurie kelia hipotetinę riziką, bet pranešimo pateikimo metu nepadarė jokios žalos,
5. incidentai, kuriems taikomas (arba gali būti taikomas) DI akto 5 straipsnis ir
6. incidentai, kuriems taikomas (arba gali būti taikomas) DI akto III priedas.

(52) Nors 1–4 kategorijos incidentai buvo renkami siekiant geriau suprasti bendrą su DI incidentais susijusią padėtį, papildomai pagal šioje ataskaitoje naudotą metodiką ir pirmiau minėtus kriterijus (2.1 skirsnis) buvo analizuojami tik 5 ir 6 kategorijoms priskirti incidentai.

(53) Atlikus analizę paaiškėjo, kad beveik pusė visų incidentų, apie kuriuos pranešta per atitinkamą laikotarpį, nepateko į DI akto taikymo sritį arba jiems buvo pakankamai taikomos kitos ES priemonės³¹. Be to, tikėtina, kad maždaug 10 proc. incidentų, apie kuriuos pranešta, bus išspręsti vadovaujantis DI akto I priedu³², todėl tikimasi, kad jie bus sušvelninti pradėjus taikyti šias DI akto taisykles. Atrodo, kad dalis incidentų, apie kuriuos pranešta, turėtų būti sprendžiami vadovaujantis DI akto 50 straipsniu³³, todėl galima tikėtis, kad pradėjus taikyti šią DI akto dalį jie bus sušvelninti. Galiausiai, kai kurie incidentai, apie kuriuos pranešta, buvo hipotetiniai incidentai, todėl į tolesnę analizę, kurioje analizuota tik faktinė žala, atsiradusi arba pagrįstai galėjusi atsirasti dėl incidento, nebuvo įtraukti.

³¹ Šie incidentai iš esmės buvo susiję su klausimais, kurie sprendžiami kitais atitinkamais ES teisės aktais, pavyzdžiui, su duomenų privatumo pažeidimais, kurie reglamentuojami BDAR. Be to, daugelis šių incidentų buvo susiję su ginčais dėl autorių teisių, kurie sprendžiami tokiomis priemonėmis kaip ES autorių teisių teisė. Taip pat daug incidentų kilo iš sričių, kurios priklauso valstybių narių kompetencijai, pavyzdžiui, dirbtinio intelekto naudojimo karinės paskirties užduotims.

³² Tokie incidentai visų pirma buvo susiję su žala dėl dirbtinio intelekto naudojimo medicinos prietaisuose ar savivaldėse transporto priemonėse.

³³ Šie incidentai susiję su sintetine sankaita, kuri buvo be tinkamų vandens ženklų ar kitų skaidrumo priemonių.

(54) Komisija nustatė, kad apie 30 proc. incidentų, apie kuriuos pranešta, reikia išanalizuoti išsamiau. Maždaug du trečdaliai šių incidentų pateko į DI akto 5 straipsnio taikymo sritį arba buvo laikomi pakankamai svarbiais, kad reikėtų įvertinti, ar jie atitinka įtraukimo į draudžiamos DI praktikos sąrašą kriterijus (2.1.1 skirsnis pirmiau). Likusi dalis, t. y. trečdalis incidentų, nustatytų išsamesnei analizei, greičiausiai patenka į didelės rizikos sričių antraštes, išvardytas DI akto III priede³⁴. Tačiau reikėjo patikrinti, ar tuos incidentus apima šiuo metu III priede išvardyti didelės rizikos naudojimo atvejai, ir, jei neapima, ar jie atitinka įtraukimo į DI akto III priedą kriterijus (kriterijai aptarti pirmiau 2.1.2 skirsnyje).

3.3.3. Papildomam vertinimui nustatytų incidentų vertinimas

(55) Antrajame analizės etape buvo vertinama, ar 30 proc. incidentų, apie kuriuos pranešta ir kuriuos nuspręsta analizuoti išsamiau, buvo taikomi 5 straipsnyje nustatyti draudimai arba DI akto III priede išvardyti naudojimo atvejai. Jei ne, vėlesniu vertinimu buvo siekiama nustatyti galimą poreikį iš dalies pakeisti šias nuostatas įtraukiant arba pašalinant atitinkamus naudojimo atvejus.

Incidentai, kurie gali būti priskiriami prie DI akto 5 straipsnyje nurodytos draudžiamos DI praktikos

(56) Kalbant apie incidentus, kuriuos galėtų apimti DI akto 5 straipsnyje nustatyti draudimai, atrodo, kad daliai įvertintų incidentų ši nuostata jau taikoma³⁵. Kai kurie incidentai negalėjo būti įvertinti nei kaip patenkantys, nei kaip nepatenkantys į DI akto 5 straipsnyje nustatytų draudimų taikymo sritį, nes trūko informacijos, kad būtų galima atlikti konkretų vertinimą.

(57) Vis dėlto Komisija nustatė daug incidentų, kurie gali būti susiję su DI akto 5 straipsnyje draudžiama praktika arba prilygsta panašiai praktikai, turinčiai ypač žalingą ir piktnaudžiaujamą poveikį, kuri nebuvo aiškiai įtraukta į tą nuostatą. Šie incidentai buvo įvertinti pagal pirmiau 2.1.1 skirsnyje aptartus kriterijus. Sritys, į kurias Komisija atkreipia dėmesį po šios analizės:

- DI sistemos, kurių paskirtis yra generuoti realių žmonių, įskaitant nepilnamečius, **nuogą kūną be sutikimo vaizduojančią ir akivaizdžiai seksualinio pobūdžio sintetinę sankaitą** arba kurios yra pajėgios tai padaryti. Komisija išanalizavo, ar esami draudimai, taikomi DI sistemoms, kuriose tikslingai pasitelkiami manipuliavimo ar apgaulės metodai (DI akto 5 straipsnio 1 dalies a punktas) arba išnaudojamas pažeidžiamumas dėl amžiaus, negalios ar konkrečios socialinės ir ekonominės padėties (DI akto 5 straipsnio 1 dalies b punktas) taip padarant didelę žalą, galėtų apimti DI sistemas, kuriančias seksualinės prievartos prieš vaikus medžiagą ir be sutikimo akivaizdžiai seksualizuotus vaizdus. Komisija padarė išvadą, kad šioms praktikoms

³⁴ Dažniausiai šie incidentai buvo susiję su DI naudojimu biometrinio tapatybės nustatymo tikslais teisėsaugos, sienų kontrolės valdymo, esminių paslaugų, švietimo ir profesinio mokymo įstaigose, taip pat vykdamas teisingumą ir demokratinius procesus.

³⁵ Tokie incidentai, kuriems galbūt galėtų būti taikomas DI akto 5 straipsnis, buvo susiję su įvairiomis temomis, pavyzdžiui, tikralaikio biometrinį tapatybės nustatymu arba emocijų atpažinimu darbo vietoje.

netaikomas nei DI akto 5 straipsnio 1 dalies a punktas, nei jo 5 straipsnio 1 dalies b punktas, nes jos nėra manipuliavimo vaikais ir aukomis priemonės, kurios juos pastūmėja į žalingą elgesį.

- DI sistemos, skirtos **apgaulei ir finansiniam sukčiavimui palengvinti**, gali patekti į DI akto 5 straipsnio 1 dalies a ir b punktų taikymo sritį, jei tenkinamos šių nuostatų sąlygos, įskaitant ribinę vertę dėl didelės finansinės žalos. Tam taip pat būtinai reikia įtikinamo priežastinio ryšio tarp patirtos arba pagrįstai tikėtinos finansinės žalos ir DI sistemos naudojimo (pvz., sintetinės sankaitos turinio, kurį naudojant apsimetama šeimos nariu). Komisija mano, kad svarbu įvertinti, kaip kinta valstybių narių praktika, susijusi su reikalavimu dėl didelės finansinės žalos aiškinimu, ir kokią poveikį tai turės tokiai žalingai ir nesąžiningai DI praktikai taikomų DI akto 5 straipsnyje nustatytų draudimų aprėpčiai.

Incidentai, susiję su III priede nurodytais didelės rizikos naudojimo atvejais

(58) Atlikus į DI akto III priedo didelės rizikos sričių antraštes patenkančių incidentų analizę paaiškėjo, kad didelė jų dalis jau tikriausiai susiję su tame priede išvardytais konkrečiais naudojimo atvejais³⁶. Be to, buvo įvertinta, kad kai kurie incidentai, apie kuriuos pranešta, nekelia žalos rizikos, kuri būtų lygiavertė rizikai, susijusiai su DI akto III priede jau išvardytais naudojimo atvejais³⁷. Dėl nepakankamos informacijos mažesnės incidentų dalies nebuvo galima galutinai suskirstyti į kategorijas.

(59) Nustatyta, kad daug incidentų patenka į DI akto III priede išvardytas sričių antraštes, tačiau šiuo metu jame nustatyti konkretūs naudojimo atvejai jų akivaizdžiai neapima. Šie incidentai buvo įvertinti taikant pirmiau 2.1.2 skirsnyje aptartus kriterijus. Atlikus analizę nustatytos nurodytos sritys, kurias reikia toliau stebėti ir rinkti duomenis.

- Daug incidentų buvo susiję su **politinėmis dezinformacijos kampanijomis**, kurios pagal temą patenka į teisingumo vykdymo ir demokratinių procesų sritį, nurodytą III priedo 8 punkte, tačiau nėra aiškiai nurodytos tame punkte išvardytuose naudojimo atvejuose. Šios dezinformacijos kampanijos daugiausia buvo susijusios su sintetinės sankaitos vaizdo įrašais ir vaizdais, kurių keliama rizika tam tikru mastu jau reglamentuojama DI akto 50 straipsniu. Daliai tokių DI sistemų gali būti taikomi ir DI akto 5 straipsnio 1 dalies a arba b punktuose nustatyti draudimai, jei tenkinamos visos

³⁶ Incidentai biometrinių duomenų srityje (III priedo 1 punktas) dažnai buvo susiję su DI sistemomis, kurias stebėjimo kameros naudoja nuotoliniam veido atpažinimui siekiant nustatyti įtariamus asmenis. Užimtumo srityje nustatyta incidentų, susijusių su DI sistemomis, naudojamomis įdarbinimo ir atleidimo procesams optimizuoti, pavyzdžiui, gyvenimo aprašymų skenavimo arba darbuotojų stebėjimo darbe naudojamose platformose. Prieigos prie esminių paslaugų ir naudojimosi jomis srityje incidentai, apie kuriuos pranešta, dažnai buvo susiję su DI grindžiamo algoritmo naudojimu siekiant pažymėti būsto išmokas gaunančius asmenis kaip sukčiaujančius, kuris lėmė nereikalingus tyrimus bei teisių pažeidimus. Kalbant apie teisės saugos sritį, atitinkami incidentai apima DI naudojimą rizikai, su kuria susiduria smurto šeimoje aukos, įvertinti. Kalbant apie sienų kontrolės valdymą, atitinkami incidentai buvo susiję su migrantų sekimu ir veidų identifikavimu naudojant kameras.

³⁷ Keli incidentai buvo susiję su DI kamerų naudojimu eismo pažeidimams nustatyti arba minios tankiui sekti ir saugumui viešųjų renginių metu užtikrinti. Toks DI taikymas yra būdingas teisės saugai, tačiau neatrodo, kad dėl jo kiltų žalos arba neigiamo poveikio rizika, kuri būtų lygiavertė kitų II priedo 6 punkte jau išvardytų didelės rizikos DI sistemų keliamai žalai arba būtų už ją didesnė. Taip yra daugiausia dėl to, kad šis taikymas paprastai yra susijęs su administraciniais pažeidimais, kurių pasekmės yra mažiau intervencinės nei susijusio su nusikalstamomis veikomis, arba jis naudojamas saugumui užtikrinti be tiesioginio poveikio pagrindinėms teisėms. Todėl šiuo metu dėl tokių DI naudojimo atvejų III priedo keisti nereikia.

juose nustatytos sąlygos. Be to, kai kurie su politine dezinformacija susiję klausimai sprendžiami Skaitmeninių paslaugų aktu ir Reglamentu dėl politinės reklamos skaidrumo ir atrankiojo adresavimo³⁸. Neseniai priimtame komunikate dėl Europos demokratijos skydo³⁹ numatyta papildomų priemonių ir iniciatyvų. Būsimose gairėse dėl didelės rizikos DI sistemų klasifikavimo Komisija papildomai įvertins ir paaiškins, ar dalis tokios DI praktikos galėtų būti klasifikuojama kaip DI sistemos, kuriomis siekiama daryti įtaką rinkimų ar referendumo rezultatams arba fizinių asmenų balsavimui rinkimuose ar referendumuose.

Išvada

- (60) Šią ataskaitą Komisija rengia ir teikia Europos Parlamentui ir Tarybai siekdama įvykdyti jai DI akto 112 straipsnio 1 dalyje nustatytas pareigas. Šios ataskaitos išvados pateikiamos minėtoms institucijoms apsvarstyti.
- (61) Po DI akto 112 straipsnio 1 punkte reikalaujamai peržiūrai skirto vertinimo, atlikto taikant objektyvią ir dalyvaujamają metodiką, Komisija atkreipia dėmesį į galimą reglamentavimo spragą, susijusią su seksualinės prievartos prieš vaikus medžiagą ir intymią medžiagą be sutikimo kuriančiomis DI sistemomis, kurios nėra draudžiamos pagal DI akto 5 straipsnį, ir toliau tą spragą analizuoja. Kadangi DI akto nuostatos, susijusios su draudžiama DI praktika, pradėtos taikyti 2025 m. vasario 2 d., o vykdymo užtikrinimo taisyklės dar nėra taikomos, kitos DI praktikos, kuri yra ypač žalinga ir kuria lengva piktnaudžiauti bei kuri prieštarauja ES vertybėms ir pagrindinėms teisėms, vertinimas dar tik pradamas ir nėra su draudimais susijusios praktinės patirties. Išsamesnį DI akto 5 straipsnio taikymo vertinimą bus galima atlikti tik po to, kai draudimai bus taikyti bent vienus metus ir pradės aiškėti bendri iššūkiai ar reglamentavimo spragos. Taip pat, kai bus paskelbtos Komisijos gairės dėl didelės rizikos DI sistemų klasifikavimo ir įgyta praktinės patirties, bus lengviau įvertinti, kaip veikia taisyklės dėl didelės rizikos DI sistemų, ir nustatyti visus galimus tokių sistemų naudojimo trūkumus, dėl kurių kyla didelė žalos sveikatai ir saugai arba pagrindinėms teisėms rizika. Taip pat tikimasi, kad pagal DI aktą sukurta apribota bandomoji reglamentavimo aplinka veiks kaip mokymosi reglamentavimo srityje ir įrodymų rinkimo mechanizmas, padėsiantis nustatyti galimus reglamentavimo trūkumus ir aiškinimo problemas. Vis dėlto, remdamasi šioje ataskaitoje surinktais įrodymais ir atliktu vertinimu, Komisija pažymėjo konkrečias DI sistemas, kurias reikia toliau stebėti ir papildomai analizuoti vykdant vėlesnes peržiūras.
- (62) Artimiausiais metais DI akto taikymą prižiūrinčios rinkos priežiūros institucijos, remdamosi savo praktine priežiūros ir vykdymo užtikrinimo patirtimi, raginamos apsvarstyti, ar DI akto 5 straipsnyje nustatytais draudimais tinkamai reaguojama į kenkimo

³⁸ 2024 m. kovo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/900 dėl politinės reklamos skaidrumo ir atrankiojo adresavimo. OL L, 2024/900, 2024 3 20.

³⁹ Bendras komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui. Europos demokratijos skydas. Stiprių ir atsparių demokratiškas valstybių įgalėjimas. Briuselis, 2025 11 12, JOINT(2025) 791 *final*.

ir specifines prietaikas, turinčias didelį netinkamo naudojimo potencialą. Be to, kai bus pradėtos taikyti taisyklės dėl didelės rizikos DI sistemų ir pradėtas užtikrinti jų vykdymas, ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas DI sistemoms, kurios galėtų būti priskirtos vienai iš III priede išvardytų sričių, tačiau nėra aiškiai nurodytos dabartiniame didelės rizikos naudojimo atvejų sąraše. Šios pastangos suteiks įrodymais pagrįstos informacijos būsimoms Komisijos ataskaitoms, priimamoms remiantis DI akto 112 straipsnio 1 dalimi, ir padės Komisijai įvertinti, ar DI akto 5 straipsnio ir III priedo aprėptis praėjus laikui vis dar yra tinkama, taip sudarant sąlygas informacija pagrįstai, objektyviai ir įrodymais grindžiamai atitinkamų DI akto nuostatų peržiūrai ir galimam jų persvarstymui.

- (63) Pagal DI akto 112 straipsnio 1 dalį DI akto 5 straipsnyje nustatytas draudžiamos DI praktikos sąrašas ir DI akto III priede nustatytas didelės rizikos sistemų naudojimo atvejų sąrašas turi būti peržiūrimi kasmet iki DI akto 97 straipsnyje nustatyto įgaliojimų delegavimo laikotarpio pabaigos. Todėl kitas Komisijos vertinimas pagal DI akto 112 straipsnį turi būti atliktas 2026 m. ir, kai jis bus baigtas, Komisija savo išvadas paskelbs ataskaitoje.
- (64) Siekdama užtikrinti nuoseklų ir sistemingą atitinkamų duomenų rinkimą prieš 2026 m. vertinimą, Komisija ketina nacionaliniu ir ES lygmenimis koordinuoti nuolatinės stebėsenos pastangas. Šiuo tikslu DI tarnyba bendradarbiaus su DI valdyba ir valstybių narių nacionalinėmis kompetentingomis institucijomis, taip pat prireikus konsultuosis su jau sukurtomis atitinkamų sričių nacionalinių kontaktinių centrų bendradarbiavimo sistemomis. Ypatingas dėmesys bus skiriamas šioje ataskaitoje nurodytoms sritims, kuriose reikia vykdyti tolesnę stebėseną ir rinkti įrodymus. Tačiau taip pat bus vykdoma technologinės plėtros ir galimų svarbių DI sistemų naudojimo pokyčių, jų poveikio ir kylančios rizikos stebėseną.
- (65) Kai tik bus pradėtas DI akto vykdymo užtikrinimas ir bus įgyta praktinės patirties, analizuojant ir vertinant, ar galiojančiais ES teisės aktais tinkamai mažinama su DI susijusi rizika, bus nagrinėjama, kaip DI aktas sąveikauja su kitomis ES sistemomis ir jas papildoma šalinant riziką sveikatai, saugai ir pagrindinėms teisėms. Ypatingas dėmesys bus skiriamas DI akto ir tokių priemonių kaip Skaitmeninių paslaugų aktas, Duomenų valdymo aktas, Reglamentas dėl politinės reklamos skaidrumo ir atrankiojo adresavimo, taip pat vartotojų apsaugos ir laisvo prekių judėjimo *acquis* suderinamumui ir praktinei sąveikai. Tokia analize turėtų būti siekiama nustatyti, koku mastu horizontaliosiomis taisyklėmis, konkreitiems sektoriams taikomomis pareigomis, duomenų valdymo mechanizmais ir su gaminiiais susijusiomis apsaugos priemonėmis kartu mažinama atitinkama rizika, tokiu būdu gaunant informacijos, ar reikia imtis papildomų intervencinių reguliavimo priemonių.